

שבשבת ור"ח מתקיים ומאיר בהם חותם החיים ולכן מתפללים בר"ח ביעלה ויבא "והושיענו

בו לחיים טובים" [נז].

ביוה"כ בשעת הנעילה נחתמים כל בני האדם לחיים או להיפך

בְּיוֹמָא דְּכַפּוּרֵי, דְּיִשְׂרָאֵל פְּלָהוּ קַיְיִמִי בְּצִלּוֹתֵינוּ

וּבְעוֹתֵינוּ, וּמִשֶׁתְּדַלִּי בְּפוֹלְחָנָא דְּמֵאֲרִיחוֹן בְּיוֹם

הכיפורים שעם ישראל עומדים כולם בתפילות ובקשות ועוסקים בעבודת השי"ת, סְתִים

הָהוּא פִּתְחָא, עַד שְׁעֵתָא דְּצִלּוֹתָא דְּמִנְחָה. סתום אותו הפתח

עד שעת תפילת המנחה **כִּיּוֹן דְּאֵעֵבֵר הָאִי צִלּוֹתָא דְּמִנְחָה** כיון שעבר

זמן תפילת המנחה והגיע שעת תפילת הנעילה שהיא שעת רצון, **מֵאַתְרֵי בֵּי דְּיִנָּא**

דְּהִיכְלָא דְּזוֹבוֹתָא, חָד אֲוִירָא נְפָקָא ממקום בית הדין שבהיכל

הרביעי שהוא היכל הזכות יוצא אויר אחד, **וּפִתְחָא דָּא אֲתַפְתַּח,** ומכח

הארת האויר המאיר בו נפתח הפתח כדי להחתיים הפתקים לחיים **וְהָאִי מְמַנָּא**

דְּהִיכְלָא דָּא קַיְיִמָּא, והממונה שבהיכל זה עומד בפתח **וְאֵינּוֹן תְּרִין**

אור הרשב"י

ולכאורה היה מקום לומר דיומא דחדשא הוא כולל שאר ימים טובים, ומה שנקט אח"כ שביום הכפורים אחר מנחה נפתח השער, לאו למעוטי שבשאר ימים טובים אינו נפתח אלא לחלק יצא את יום הכפורים מיומא דחדשא כי ביום החודש נפתח גם קודם מנחה וביום הכפורים נפתח רק אחר מנחה.

[נז] והרמ"ק הסתפק אם גם בימים טובים נפתח זה הפתח והם בכלל 'ביומא דחדשא' וגם בהם מתפללים יעלה ויבא ואומרים בו והושיענו בו לחיים טובים. ובתר דבעיא הדר פשטא דמזה שאמר אח"כ שביום הכפורים הוא לאחר מנחה הפתח השער מוכח שבשאר ימים טובים אינו נפתח ובדווקא נקט יום השבת ויום החודש וע"ש הטעם שכתב בזה,

הלימוד היומי

שְׁמֵשֵׁין חֵד מִיִּמְיָנָא וְחֵד מִשְׁמַאלָא, ואותם שני שמשים עומדים אחד מימינו ואחד משמאלו וְחֻתְמֵי דְחַיִּים וּמֹתָא בִידֵיהוּ, וחותרמות החיים והמוות בידם וְכֹל פְּתָקִין דְעֵלְמָא קַמֵּיהוּ, וכל הפתקים של גזר הדין של בני העולם עוברים לפניהם, וְכִדִּין אַחְתֵּימוּ הֵן לְחַיִּים הֵן לְמוֹת וְאִזּוּ הֵם חֻתְמֵים הַפְתָּקִים לְחַיִּים אוֹ לְהִיפֵךְ רַח"ל כְּפִי מַה שֶׁנִּגְזַר בְּהִיכַל הַזִּכּוֹת. וְדָא הוּא פְתָחָא דְמוֹרָח וְזֶה הַפְתַּח הַשְּׁנִי הוּא בְצַד מִזְרַח שְׁבַתְפָּאֲרַת.

בְּהִיכַל מִצַּד צָפוֹן נִגְזַר עַל בְּנֵי הָאָדָם יִסּוּרִים לְנִקּוֹת אֶת הָאָדָם מִחַטָּאִיו וְלֹא לְמִיתָה

פְּתָחָא תְּלִיתָאָה הַפְתַּח הַשְּׁלִישִׁי מֵאַרְבַּעַת הַפְתָּחִים שֶׁבְּהִיכַל זֶה הוּא בְצַד צָפוֹן וְהוּא הִנְהַגַת הַגְּבוּרָה, דָּא פְתָחָא דְקַיִמָא בְּקַיּוּמָא זֶהוּ הַפְתַּח הָעוֹמֵד בְּקִיּוּם, לְמַנְדָּע כָּל אֵינּוֹן דִּי דִינָא יַעֲבַר עַלֵּיהוּ לְדַעַת כֹּל אוֹתָם שִׁיעֲבוּר עֲלֵיהֶם דִּין שֶׁל יִסּוּרִים, בֵּין לְמַרְעִין, בֵּין לְמַכְאוּבִין, בֵּין לְמַסְכְּנֵי. בֵּין לְמַחְלוֹת בֵּין לְמַכְאוּבִים בֵּין לְעַנּוּת דִּינָא דְלֹא קַיִמָא לְמוֹתָא וְהֵינּוּ דוֹקָא אֶת הַדִּין שֶׁל הַיִּסּוּרִים שֶׁהֵם טוֹבִים לְנִקּוֹת אֶת הָאָדָם וְלֹא דִין שֶׁל מִיתָה כְּדִי שֶׁלֹּא יַחְרַב הָעוֹלָם מְדִינַי הַגְּבוּרָה. כִּד תְּרַעָא דְפְתָחָא דָא סְגִיר, כֹּאֲשֶׁר שַׁעַר פְּתַח זֶה סָגוּר כִּדִּין דִּינָא אֶתְרָשִׁים עַל בַּר נֶשׁ, אוֹ הַדִּין נִרְשָׁם עַל הָאָדָם וּמִתְקַיֵּימַת עֲלָיו הַגּוֹזֵרָה לְמַטָּה דְלֹא תִּיבִין לִיהֵ בַר בְּחִילָא דְעֵלוֹתָא תְּקִיפָא, וְתִיבְתָא

שְׁלִיִּים

ואי אפשר להשיבו יותר אלא רק בכח תפילה חזקה ותשובה שלימה [נח].

דְּכַתִּיב

כמו שכתוב (איוב יב) יִסְגֹּר עַל אִישׁ וְלֹא יִפְתַּח

שנסגר השער על איש ונגזרה עליו הגזירה אינו נפתח שוב בלי תפילה חזקה ותשובה

שלימה.

אור הרשב"י

ותשעה באותו מלאך לחובה ואחד לזכות
ניצול שנאמר מליץ אחד מני אלף.

והקשה מרן הגריש"א הערות דאם כן הוא
למה אנו מתפללים בתפילת העמידה 'רפאנו
ה' ונרפא', והא עדיף היה שנתפלל שלא
נחלה ח"ו וכו'. והביא מה שבגמרא ר"ה (פז).
נחלקו אם אדם נידון בר"ה ויוהכ"פ או נידון
בכל יום, והתוספות (ד"ה כמאן וכו') תמהו
שם דלרבנן שסוברים שהאדם נידון בר"ה
ויוהכ"פ האם לא נתפלל רפאנו בכל יום
ותירצו דודאי הגזר דין הוא בר"ה ויוהכ"פ אי
יחלה או לא יחלה, אך אין בגזר דין החלטה
אם יתרפא ומתי יתרפא, וע"ז אנו מתפללים
בכל יום שאם ח"ו נגזר בגזר דין שיחלה,
שהקב"ה יעזור שיתרפא, ויתרפא מיד באותו
יום עיין שם.

ולפי"ז ביאר גם שודאי יתפלל אדם קודם
הגזר דין שלא יחלה, ומה שכתוב 'לעולם' אין
הכוונה בכל יום, אלא ישתדל תמיד להתפלל
כן, אך תפילתינו בעמידה בכל יום כבר לא
שייכת לזה אלא שייכת התפילה שירפאנו ד'
ונרפא אחר שכבר נגזר הדין, וכתב שאכן
נפסק בהלכה דהמתפלל בשמו"ע בברכת
רפאנו תפילה שלא יחלה הוא הפסק בברכה,

[נח] ואפשר שזה מה שאמרו בגמרא (שבת
לב). אמר רב יצחק בריה דרב יהודה לעולם
יבקש אדם רחמים שלא יחלה שאם יחלה
אומרים לו הבא זכות והפטר אמר מר עוקבא
מאי קראה כי יפל הנפל ממנו להביא
ראיה תנא דבי רבי ישמעאל כי יפל הנפל
ממנו (ממנו) ראוי זה ליפול מששת ימי
בראשית שהרי לא נפל והכתוב קראו נופל
אלא שמגלגלין זכות על ידי זכאי וחובה על
ידי חייב תנו רבנן מי שחלה ונטה למות
אומרים לו התודה שכן כל המומתין מתודין
אדם יוצא לשוק יהי דומה בעיניו כמי שנמסר
לסרדיוט חש בראשו יהי דומה בעיניו כמי
שנתנוהו בקולר עלה למטה ונפל יהי דומה
בעיניו כמו שהעלוהו לגרדום לידון שכל
העולה לגרדום לידון אם יש לו פרקליטין
גדולים ניצול ואם לאו אינו ניצול ואלו הן
פרקליטין של אדם תשובה ומעשים טובים
ואפילו תשע מאות ותשעים ותשעה מלמדים
עליו חובה ואחד מלמד עליו זכות ניצול
שנאמר אם יש עליו מלאך מליץ אחד מני
אלף להגיד לאדם ישרו ויחננו ויאמר פדעהו
מרדת שחת וגו' רבי אליעזר בנו של רבי יוסי
הגלילי אומר אפילו תשע מאות ותשעים

הלימוד היומי

קפציא"ל סוגר את הפתח על האדם הראוי לעונש

חָד מִמָּנָא קִימָא עַל פְּתַחא דָּא ממונה אחד עוד על פתח זה,
וְקַפְצִיא"ל שְׁמִיָּהּ ושמו קפציא"ל מלשון שקופץ ונועל את הפתח שלא

יכנסו בו התפילות, **וְהָאִי מִמָּנָא עַל פְּתַחא דָּא, בְּגִין לְסַגְרָא**
הָאִי פְּתַחא, על ההוא בר נש, **דְּאִתְחַזִּי לְאִתְעַנְשָׂא,** והוא

ממונה על פתח זה כדי לסגור הפתח על אותו אדם הראוי לעונש **בְּגִין דְּלֹא**
יִתְקַבֵּל בְּעֲלוֹתָא, עד דיתוב לקמי מאריה כדי שלא תתקבל

תפילתו עד שישוב בתשובה לפני אדונו, אבל אחר שישוב בתשובה אינו יכול לנעול הפתח
בפניו כי כשאדם שב בתשובה נפתחים מקורות הרחמים מהבינה וממתקין את הגבורה ואז

נפתח השער לתפילתו.

כשנגזר על האדם שבניו ח"ו לא יחיו מתעורר רוח בשם אסכר"א שממונה על
הריגת התינוקות

וְבַהֲהוּא זְמַנָּא דְּאִתְגַּזֵּר דִּינָא בְּבְנֵי דְּלֹא חָאבוּ באותו הזמן

שנגזר דין על בניו של האדם שלא חטאו, **בְּאִינוּן רַבִּיין זְעִירִין**

והיינו באותם בנים קטנים שהם קודם גיל שלש עשרה, **חָד מִמָּנָא שְׁמִשָׂא**

תְּחֻת יְדֵיהּ, עִירִיא"ל שְׁמִיָּהּ אז מזדמן ממונה אחד העומד תחת קפציא"ל

ושמו עיריא"ל, **וְנִפְק וְכָרִיו לְסִטְר שְׁמַאלָא** ויוצא ומכריז לצד שמאל,

עַד דְּאִתְעַר חָד רוּחָא דְּאִיהוּ רוּחָא דְּפְגִימוּ עד שמתעורר רוח

הלימוד היומי